

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fil. — Községeknél, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felolós szerkesztő és laptulajdonos:
Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.
Előfizetési árak: Egy háromhasábos petsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fil.

Összeférhetetlen helyzetek.

Nyitra vármegye szabadalvüpartja alig egy évnek a leforgása alatt nagyszerűen remekelt összeférhetetlen helyzeteknek az előidézésében.

Mult évi márciusi közgyűlésén szerencsésen kibuktatta a tisztviselői állásokból és a választmányból mindazokat az elemeket, melyek a Kramolin főispán által felavatott érának szellemébe beilleszkedni nem tudtak, vagy nem akartak. A párt vezetése olyan férfiak kezébe jutott, a kik a Széll-féle kormánypolitika hiveinek vallották magukat, ezen politika irányát követték, ahoz mindenben alkalmazkodtak.

Széll Kálmán bukása, s ezzel összefüggőleg a Nyitramegyében bekövetkezett főispán-változás, ezekre a férfiakra nézve tarthatatlan helyzetet teremtett. A vármegye politikai és társadalmi életének egész vonalán a régi rendszer emberei nyomulnak előtérbe és rohamos hódítással szerzik vissza az elvesztett teret. Nézzünk csak Crausz Istvánra, a ki Kramolin székfoglalásakor a szabadalvüpart „romjait”, mint mondá, vezette a főispán elé, s azután, hogy ne legyen kénytelen, mint egy új Márius keseregni a romok felett, lemondott a rommá lett pártban viselt tisztségéről, ott hagyta a közigazgatási

bizottságban elfoglalt helyét is, s visszavonult a magánéletbe.

Most ő a vármegye Figarója. Bevittek a közigazgatási bizottságba, furfangos bánffányizmussal becsempésztek a nyitrai takarékpénztár igazgatóságába, képviselőnek jelölték in petto a nyitrai választókerületben, kiszemelték, mint halljuk, vezető tisztségre a szabadalvüpartban. Crausz István itt, Crausz István ott, Crausz István mindenütt.

Ezt csak példaképpen hoztuk fel, annak feltüntetésére, hogy az új főispáni regime alatt az ó-szabadalvüség alakjainak virít a kikelet.

A Széll-politika hiveinek ezen helyzetből kifolyólag a férfiúi önértzet azt diktálná, hogy ellenállást fejtessenek ki, a vármegyei kormányzatnak a régi rendszer alakjait dédelgető és portáló személyi politikája ellen. Önértetes politikusok nem tűrnék meg azt, hogy a főispáni kormányzat tüntető rendszerességgel előtérbe tolja, minden pozíció felé két kézzel tuszkolja azokat az embereket, a kik annak idején csak azért szakították meg velök a szolidaritást, mert politikájok szellemét, irányát és törekvéseit nem helyeselték. Önértetes politikusokra nézve egy ilyen helyzet türhetetlen, jellemökkel és közéleti működésökkel összeférhetetlen, s azért önértete-

tes férfiak egy ilyen helyzetnek a párt. kötelek, vagy mindenesetre a pártkörü kapocs ketté szakításával szoktak véget vetni.

De ez az összeférhetetlenség utóvégre is belső ügye a nyitramegyei szabadalvüpartnak, s azért, ha van is annak káros hatása a vármegye politikai erkölcséire, ez a hatás más pártokra nem terjed ki, hanem elszigetelve benn marad a szabadalvüpartban, melyen, hogy van-e még valami rontani való, nagy kérdés.

Sokkal megdöbbentőbb azonban az a helyzet, melyet a vármegyei szabadalvüpart a katonai viták alatt elfoglalt álláspontjával teremtett. Ezen álláspont és a liberális pártnak jelenlegi magatartása között olyan összeférhetetlenség forog fenn, mely nemcsak politikai közéletünk nagy mérvű erkölcselenségét mutatja be, hanem állami érdekeink szempontjából is feltétlenül kárhoztatandó.

Ki ne emlékeznék vissza arra a heves kuruckodásra, melylyel a nyitramegyei szabadalvüpart a mult év őszén a híres debreceni pontokat elfogadta? A vágvecsei kerület vágta ki a hős tenort, megtoldván a debreceni programot azzal a kemény ponttal, hogy a kerület liberális pártja csak olyan képviselő jelölre adja szavazatát, a ki a debreceni átiratban foglalt nemzeti követelményeket egész terjedelmükben ma-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TARCAJA.

Duvernois úr második házassága.

Írta: Ribaux A.

I.

Negyven évi munkálkodás után Duvernois jegyző úr elhagyta hivatalát és letelepedett Passy-ban feleségével s három leányával Constancia, Lucilia és Giuseppinával, akik akkor tizenhat, illetőleg húsz és huszonkét évesek voltak.

Duvernois úr igen jó ember volt, aki azonban egy nagy hibát követett el, mikor érdekből házasodott, aminek kellemetlen következményeit most érezte leginkább, mert hitvestársa nemcsak hogy gyengéd nem volt vele szemben, de sőt napról-napra különösebbé, hogy úgy mondjam — kiállhatatlanabbá vált.

Duvernoisné asszonyság azonban nem sokáig osztozhatott férje nyugalmas életében, mert nyugalomba vonulásuk után néhány hónapra rá tüdőbajban elhalt.

Duvernois úr természetesen nem nagy fájdalmat érzett feleségének elhalálása fölött, mert ugyanez az esemény kilátásba helyezte neki azon nyugalmat, melyet évek óta hasztalanul keresett.

Constanzia, Lucilia és Giuseppina igen hasonlítottak anyjukhoz: s valamint ez utóbbi nem éppen csinos külsővel volt megáldva, ugyanolyan mostoha volt a természet a leányokkal szemben is. Mégis — talán mondanom sem kell — mindhármuknak eltökélt szándékuk volt meg nem öregedni férj nélkül.

Hiszen ha fényesebb hozományjal dicsekedhettek volna, amit vagyonos apjuk könnyen megadhatott volna nekik, hamar találtak volna férjet szépségi hiányaik dacára is. Ámde Duvernois úr a házasságról nagyon időszerűtlen elveket vallott. Egy alkalommal többek jelenlétében így nyilatkozott: Manapság nagyon elhanyagolják az ideált! A pénz nem boldogít... Leányaim nem kapnak semmi hozományt s így biztosak lehetnek majd annak szerelméről, aki elveszi őket.

E nyilatkozat csakhamar köztudomásává lett azon fiatal emberek között, akiknek szándékuk volt szerencsét próbálni a gazdag Duvernois kisasszonyoknál s elégséges volt arra, hogy mindnyájukat a nyugalmazott jegyző házához egyszer s mindenkorra távolította.

II.

Duvernois úr özvegyesége második, harmadik évében valami nélkülözést, valaminek a hiányát kezdte érezni. Constanzia, Lucilia és Giuseppina

nagyon szívesek és figyelmesek voltak irányában de az ő gyöngédségük nem elégítette ki jó emberünk szívét, mely a kényelmes, nyugalmas életben mintegy megijedve különféle vágyaktól kezdett dagadozni.

Kőbor, nyugtalan vágyai rövid idő alatt határozott alakban kezdtek kibontakozni s csakhamar azon eltökélt szándékká tömörültek, hogy özvegyeségi magányát valami rokon lélek kellemes társaságával váltja föl; elhatározta, hogy újból megházasodik, mely házasságot azonban nem fog valami érdeknek alárendelni, miként az elsőt.

De azon házakban ahoza Duvernois úr háztűznéni járt, sajnálattal kellett tapasztalnia, hogy az eladó menyecskék sehogy sem akarják őt partieképes egyennek nézni. Vajjon miért? Talán öregecske volt már?

Másrésről pedig a leggondosabban óvakodott minden ügytelenségtől, nehogy valamely tapintatlansága folytán e rendkívül kényes ügyben nevetség tárgyává legyen.

Hosszas elmélkedések és reflexiók után arra határozta el magát, hogy egy házasság-közvetítő ügynökséghez fordul.

A közeli Párisban pedig ilyen nagyon sok van. Szorgalmasan tanulmányozta az újságok hátsó lapjait s végül Erivan urnó ügynökségét

gáévá teszi. Vonatkoztak pedig ezek a követelmények a közös hadsereg magyar részénél használandó magyar nemzeti jelvényre, a magyar ezredeknek az ország területén való elosztására, a magyar honos tiszteknek magyar ezredekhez való áthelyezésére, a magyar szolgálati és vezényleti nyelvre, magyar katonai oktatásra és judikatúrára.

A vágvecsei határozathoz szekundált a nagytopolcsányi kerület, a mély bassót pedig a nyitra-kerületi liberálisok adták a szép énekhez.

A delegációk tárgyalásai után most már határozottan tudjuk, hogy a debreceni programból, melyhez Nyitra megye öszi közgyűlése is egyhangúlag csatlakozott, mi valósul meg. Kapunk 893 ösztöndíjas helyet a katonai intézetekben, a hadügyi kormány nagy kegyesen megengedi, hogy a saját pénzünkkel ennyi alapítványos helyet létesíthessünk Ezenkívül a katonai hadapród- és reáliskolákban a másodrendű tárgyakat magyar nyelven fogják tanítani. Ez a vívmányok tutti-quantije, mely az országnak évi 600,000 koronájába fog kerülni.

Ennyit tudott kivívni gróf Tisza István liberális kormánya, s a debreceni kurucokkal egy húrton pendült nyitrai megyei liberálisok ezen kormány, sőt a hadügyi vezetőség iránt is ragaszkodó bizalommal viseltetnek.

Gróf Eszterházy János, a vágvecsei határozat értelmi szerzője, Nyitra megyében a nemzeti áramlat mozgató lelke, a magyar delegáció plenáris ülésén nemcsak a hadügyi költségvetéssel való teljes megelégedésének adott kifejezést, hanem dicsérettel emelte ki azt is, hogy a hadügyi vezetőség az általa reformokat illetőleg bölcs mérsékletet tanusít. Nem szenved kétséget, hogy gróf Eszterházy János felfogását az egész nyitrai megyei szabadelvű párt osztja, vagy ha nem osztja, az csak

azért van, mert a mostani kormány alatt minden gondolkodást feleslegesnek tart.

Hát igazán nem kívánatik más a hadseregére vonatkozó nemzeti jogok elföldeléséhez, mint az, hogy az uralkodó párt a hadügyi kormány bölcs mérsékletével meg legyen elégedve.

Ime a debreceni kurucok fegyvertársai, hogyan vedlettek át 13 próbás labancokká! Milyen jól találják bele magukat abba a helyzetbe, melyet a debreceni átirathoz való csatlakozásuk és a kormánynak valóra váltott katonai programja rájuk nézve előidézett!

A liberálisoknak jó szímatjuk van, azért a politikai szelek változását megérik; de nincs közéleti erkölcsük, s azért a politikai helyzetek összeférhetelenségét nem érzik.

F.

Báró Bánffy zászlóbontása.

Nem csak hazafias frázisokban, hanem nagy eszmékben, kitűnő közjogi, nemzetgazdasági és politikai tervekben is gazdag az a program, melyet a báró Bánffy vezetése alatt szervezkedő „Uj párt” közé tett.

De azért olyan mégis ez a program, hogy azt jóra való hazafi el nem fogadhatja. És pedig azért nem, mert 1. ezt a programot, annak kibocsátói csak úgy összelopkodták más pártok programjaiból; 2. a vezér, a ki ennek az új pártalakulásnak a zászlaját lobogtatja, teljesen megbizhatatlan és kompromittált ember; 3. ez a program a felekezeti villongások uszkét rejti magában.

Hogy mennyire összelopkodták ezt a programot, azt nem nehéz feltüntetni. Követeli az új párt intéző bizottsága: Az állam egész szervezetének nemzeti tartalommal való megtöltését; a magyar birodalom állami létének a külső képviselőben és a külkereskedelem intézményeiben teljesen egyenrangú kifejezését; a véderő magyar részében az 1868. XII. t.-c. teljes érvényesítését; magyar közművelődési politikát; a közigazgatás államosságát a helyi önkormányzatnak és a közszabadságoknak sérelme nélkül.

Ezek a kívánalmak egytől-egyig a volt nemzeti párt programjából vannak kiollózva, valják a közösséget ezen kívánalmakkal az új-

ban ismét különvált nemzeti párti dissidensek, vallja a néppárt is, mely mindezen követelményeket részben mindjárt megalakulásakor programjába felvette, részben idő folytán azokkal magát teljesen azonosította.

Követelik továbbá az ex-miniszterelnök és emberei: a választói jognak tetemes kiterjesztését; a katolikus egyház önkormányzatának végleges szervezését; a munkahiány megszüntetését, az elszegényedés és a kivándorlás megállítására nagy arányú beruházások fogantatását; a városoknak és lehetőleg a községeknek az állam által reájuk hárított feladatok teljesítéseért méltányos kárpótlását; az adórendszer reformját és egyszerűsítését; a fogyasztási adók leszállítását; a létminimum védelmét; a munkásügy rendezését, az igazságszolgáltatás egyszerűsítését.

Ezeket a szép programpontokat a főudvarmester úr a néppárttól sajátította el. Eljárását jellemzi, hogy nem akarta, vagy nem merete kezét kinyújtani a néppárt programjának azon pontjai után, melyek szintén igen szoros összefüggésben vannak a népjóléttel, melynek a szövetségi ügy, az adóvégrehajtási törvény revíziója, az uzsora törvényes megállítása és üldözése. Itt már rákoppintott a hosszú kezű ember körme a zsidó-érdek, mely a liberális politikusok elé nemcsak az alkotásban, hanem meg az elsajátításban is tilalomfát szokott állítani.

Ott szerepel még az új párt programjában: a nem kath. egyházak rendszeres segélyezése; a magyar nemzeti jegybank és az önálló vámterület. Ezeket a bombákat a függetlenségi párt fegyvertárából lopkodta ki. S hogy a furfangos elsajátítás teljes legyen, bekukkantott a szabadelvű párt kamarájába is, a honnét a fokozatos államosság idejét csepte el.

Kérdezzük most már, megengedi-e a politikai tisztesség, hogy valaki minden eszmetermelés nélkül, a létező pártok törekvései között tetszés szerint válogatva, azok közül a legjobbakat, vagy a legnépszerűbbeket zászlajára írja, és ezzel az idegen tulajdonnal, mint új eszménnyel, és mint a saját szerzeményével a nemzet elé lépjen, hogy ezt új célok és új eredmények felé vezesse?

Az igenis a legszigorúbb politikai felfogás mellett is megtörténhetik, hogy valamely párt, más pártoknak programjából másodrendű kérdésekben egyet-mást átvesz, de feltétlenül tilos dolog a létező pártok alapvető programjának a pontjait elsajátítani, s ezzel a lopott vagyonnal az illető pártok ellen táborot útni. Ilyen módszerrel csak a politikai szegénylegények élhetnek

szemelte ki, mint amely legjobbnak látszott valamennyi között.

Leányai előtt természetesen mélyen hallgatott az érdekes dologról. Szándéka volt csak akkor közölni velük az örvendetes eseményt, ha már eljegyezte volt magát jövődöbéli életparjával. Fölkereste hát Erivan urnő ügynökségét, előadta diskrét óhaját, nem titkolta el azt sem, hogy három eladó lánya van, ajánlotta az ügynökségnek, hogy a lehető legnagyobb tapintattal és gondossággal járjon el, végül megígérte, hogy nyolc nap múlva visszajön és tudomást szerez az ügynökség munkálatairól, kutatásáról.

III.

Ez a nyolc nap egész örökkévalóság volt Duvernal urnak . . . Elerkezett végre a kitűzött nap s Duvernal ur érthető izgatottsággal lépett az ügynökség helyiségebe.

Uram — szolt az ügynökség igazgatónöje — hirdetésemre tíz hölgy válasza érkezett be. Így hát a jelentkezők nincsenek sokan. De hiszen mit is kívánhat? Szomorú időket élünk! . . . A házasságkötések száma évről-évre állandóan esökken . . . Megjegyzem még, hogy a beérkezett tíz level közül, melyeket majd át is fogok adni, nem tudom a látszat után-e, vagy pedig a levelek

különös hangja után itelve, hét nem igen érdemel figyelmet.

Föltétlenül bizalommal vagyok asszonyom tapasztalatai iránt — mondta Duvernal remegő hangon — és mellözve az említett hét levelet, csak a többi háromról kérem szíves tudósítását.

Ime, itt az a három levél — szolt az igazgatónö — ez az a három levél, mely komoly figyelmet érdemel. Azt a három hölgyet, akik a leveleket küldték, a legnemesebb szándékok vezérik és lelkesítik . . . mind a hárman késznek nyilatkoztak egy találkára megjelenni házamban; az egyik még fényképét is mellékelte. Itt van uram, olvassa.

Erre az ügynökség igazgatónöje átnyújtotta a három figyelemre méltó levelet a kiérdemült jegyzőnek.

Duvernal ur mohón olvasta a leveleket és beigazoiva látta az igazgatónö szavait, mert a levelek tényleg a legszebb reményekre jogosították föl őt és teljesen meg volt elégedve. Az irás ugyan meglehetősen ismerősnek tűnt föl előtte, ő azonban oly csekély fontosságot tulajdonított eme kissé nyugtalanító észrevételnek, hogy bizony nem esett gondolkodóba afölött, hogy hol láthatta ő már ezen írást. Optikai csalódásnak tulajdonította az egészet!

S már most mit teszünk, kérdezte emberünk mosolyogva Erivan urnőtől.

Mindenekelőtt — válaszolá emez — a három hölgy mindegyiket találkára hívom meg házamba ugyanaz nap, ha ön úgy akarja, de természetesen más-más órára. Miután pedig ön mind a hárommal beszélt, ön tüzi ki egy újabb találka idejét, ott, ahol ön akarja és azzal a hölgygyel, amelyik legjobban fog majd tetszeni, hogy az illetőt jobban kiismerhesse.

Duvernal urban e szavak benső palástolhatatlan örömet keltettek s nem is vette észre, hogy Erivan urnő, látva emberünk meghatottságát, egy kis gunyos mosolytól nem tudta magát visszatartani, mindamellett azonban tárgyilagosságot és méltóságteljes magaviseletét megtartani iparkodott.

A légyott napját a legközelebbi esütőtökre tüzték ki és megegyeztek abban, hogy a völegény jelölt Fernil Octavius név alatt, mint toursi földbirtokos fog bemutatkozni.

Bizék csak bennem, — fejezte be a tanácskozást Erivan urnő. Effele ügyekben sok évi tapasztalatokkal rendelkezem s biztosítom önt, hogy az én közreműködésemmel meg lesz elégedve.

Köszönet! ezer köszönet — rebege Duvernal a legőszintébb hála és elismerés hangján, ar-

Komoly és a politikai decórumra súlyt fektető emberek éppen ez okból az új párt zászló-bentásával szemben csak ridegen visszautasító magatartást tanúsíthatnak.

Ezt parancsolja az új párt vezérének a megbízhatatlansága is. A szászokkal paktumot kötött Banffyól, hogyan lehet komolyan nemzeti tartalmú politikát várni? Az ischli klauzula szerzőjéről, a bécsi körök egyik legkedveltebb intimusáról, ki hiszi el, hogy kivívja a 67-iki törvény alapján a teljes állami egyenjogúságot, a nemzeti jegybankot és az önálló vámterületet? A bojtortján nem terem fűgét, a kakukfű szárán nem virít ki babérlevel.

De vissza kell utasítani ezt a kalandor vállalkozást azért is, mert az nem egyéb, mint ügyesen burkolt törekvés a protestantizmusnak jogtalan terfoglalása felé. A fokozatos államostással, az önkormányzati jogok új szabályozásával, minden felekezetet meggyöngytenének, csak éppen a kálvinizmust kimélnék, azon ürügy alatt, hogy annak fajmagyar népe magában véve is garanciát nyújt a nemzeti szellemű oktatás és az önkormányzati szabadságok veszélytelen élvezete iránt. Más részről a felekezetek segélyezésének szélesebb alapra való fektetésével főképp a protestantizmust erősítenék meg, mert eddig is az húzott az állami segélyezésből legtöbb hasznot.

Programmjának ezen részével az új párt a felekezeti villongások tüzfészévé válnék. Ezt pedig józan politikus nem akarhatja. *Omikron.*

Ujdonságok.

Dr. Kopp Tibor, nyitrai főgimnáziumi tanár f. hó 24-én sikeres eredménnyel letette a paedagogiumból az utolsó tanári vizsgát. Melegen üdvözljük.

Honvédségi hírek. Hétfőn, f. hó 22-én a helybeli honvéd laktanya tiszti értekezleti terében Szabó Lajos százados, dandárvezérkari tiszttur felolvasást tartott a katonai térképkesztésről. Az érdekes felolvasást a teljes számban jelen volt tényleges tiszteken kívül számos helyben lakó tartalékos tiszttur és hadapród hallgatta végig. — Hunyady Imre százados ur felolvasása „Nyitra város történetéről, különös tekintettel az itt lefolyt hadi eseményekre.” nem március 8-án, mint a Ny. Közl. tevésen jelezte, hanem már 2-án szerdán d. u. 6 órakor lesz ugyancsak a honvéd laktanyában. Az érdekesnek ígérkező felolvasást bajtársias vacsora fogja követni a tiszti étkezőben.

Felolvasás a kath. körben. Ma f. hó 28-án délután 4 órakor lesz az első bójti felolvasás. Tartja Sarmaságh Géza főgimn. tanár

cáról le lehetett olvasni, hogy egyik szemével már a közeli boldog házaselet örömeit nézi.

IV.

A rendezvons-t megelőző három napon Duvernal ur rendkívül izgatott és türelmetlen volt s azt vette észre, vagy pedig csak úgy tűnt föl előtte, mintha észrevenné, hogy a leányai is hasonlóképpen izgatottak, idegesek.

Ugy látszik — gondolta magában — hogy Constanzia, Lucilia és Giuseppina megneszelték a nagy dolgot, melyet véghez akarok vinni!

A szerdáról esütőrtökre virradó éjjelt az ex-jegyző ur teljesen almatlanul töltötte, mert szüntelenül a holnapi légyott-ra és jövendőbeli feleségére gondolt. Szőke lesz-e, vagy barna? Sovány-e, vagy kövér? Milyen lesz az első benyomás?... Istenem! mily kínos és végtelenül hosszú éjszaka!

Végül fölkelvén, minden ügyességét latba vetette, hogy magát kicsinosítsa s az arcára rótt hatvan évet bizonyos művészi frissességgel elsimítsa; s mikor végre két órai toilette után kilépett szobájából, Constanzia, Lucilia és Giuseppina a reggeli köszöntést mindjárt azzal a kérdéssel töltötték meg:

Elmész valahova, atyus?

Igen, elmegyek... és csak dében térek vissza, felelte.

ur, kinek tudományos készütséget és érdekes előadását közönségünk már ismeri. Az egyházi zeneegylet ez alkalommal Kieinek híres oratoriumából a „Stabat Mater“-ből fog részleteket előadni.

Hajalozás. Özv. Vuetskies Ágostonné, volt magy. kir. állammérnök és 1848/49-iki honvédszázados özvegye dr. Vuetskies Gyula nagyváradi plébános és a „Tiszántul“ felelős szerkesztőjének édesanyja munkás élete 74-ik, példás keresztény türelemmel viselt négyheti betegség után elhunyt. Béke poraira!

A nyitrai izr. leányok egyesülete tegnap február 27-én szombaton Nyitra város székházának nagytermében saját könyvtára javára irodalmi estélyt rendezett. Műsor: 1. Elnöki megnyitó. Verő Zsigáné, Landauer Ilona elnök. 2. A leányegyesületről. Hirsch Jolán r. tag. 3. Salamon király álma. Koltémény, szavalja: Hahn Hedvig r. tag. 4. Modern festők. Előadja: Lyka Károly ur, a „Művészet“ szerkesztője. 5. Az irgalom. Koltémény Jakab Ödöntől, szavalja: Szántó Blanka r. tag. 6. Tíz perc. Felolvassa: Tábori Róbert ur, az „Uj Idők“ h. szerkesztője.

Adomány. Nemesek Ferenc kanonok ur ő nagysága a rajeci róm. kath. iskola céljaira 100 koronát volt kegyes adományozni ezen nagy becsült kijelentéssel, hogy ugyanezen iskola anyagi ügyét a jövőben is szívével fogja viselni. Midőn az iskolaszék ezen kegyes adományáért ő nagyságának a nyilvánosság előtt is halás köszönetet mond, őszinte szívvel kívánja, hogy a ki ezen jótékonyágát egyedül képes jutalmazni, őt meg számtalan esztendeig éltesse. — A rajeci róm. kath. iskolaszék.

P. Pelcsárszky Ananiás †. Mult vasárnap reggel hunyta be szeméit örökre Nyitra város egyik érdemes volt lelkésze P. Pelcsárszky Ananiás, sz. ferencrendi áldozár, ki több mint 45 évig működött Nyitra, szül. Duklán (Galiciában) 1834-ben (a sz. Ferencrendiek újabb schematismusaiban nyilván tevésen Zsolna szerepel születési helye gyanánt.) 1855-ben tizenhét éves korában belépett a sz. Ferenc rendbe s Pozsonyban elvégezvén a hittani tapfolyamot, 1857-ben felszenteltetett s a következő évben már Nyitra működött a ferenciek felsővárosi plébániáján, mint tót hitszónok s mint az elemi iskolák hitoktatója, mely állásban megmaradt, míg előjárói 1875-ben a nyitrai zárda élére állították mint házfőnököt és a felsővárosi plébánia adminisztrátorát. A megboldogult 1875—1901-ig volt a felsővárosi plébánia elén és minden egyszerűsége és visszavonultsága mellett is komoly természeténél fogva nagy tekintélynek örvendett a népnél. — Teme-tése, melyet dr. Bobok József apátkanonok ur végzett nagy asszisztenciával f. hó 23-án délelőtt a ferenciek templomában ment végbe. A templom dacára a köznapnak és a delfele haladó óranak, zsúfolásig megtelt. Ott volt az egész káptalan Venczell Ferenc nagyprépost e. páspökkel elén, a tiszttikar egyes képviselői, a polgárság, különösen sok nép, mely a templomon kívül az utcát

is eltöltötte. A gyászszertartás alatt a kath. kör dalárdája énekelt. A megható dal alatt sokan könyeztek a népből. Mikor megláttam a szorongásig megtelt templomot, mely tömve volt, mint akár a feltámadás napján, végig vonult emlékezetem előtt az a 45 esztendő, melyet a boldogult a nyitrai plébánián töltött, s azon gondolatra jutottam, hogy az elhunyt hosszú lelkészi pályáján alighanem még többet kísért ki az utolsó nyugalomra, mint a hányau őt kísérik. — Tete-meit a barátok temploma mellé levő sirboltba helyezték el, azon az ajtón, mely örökké zárva látszik, mely féldomborművű feltámadó Krisztus alakja e szavakra mutat: *Aki hisz én bennem, ha meghalt is, élni fog!* — Béke poraira!

Kodolányi Antal ünneplése. Kodolányi Antal kir tanácsos, az „Országos Magyar Gazdasági egylet“ igazgató választmányának tagja és irodalmi s tanügyi szakosztályának elnöke, e hó 18-án ünnepelte életének 70-ik, gazdasági szakirói működésének 50-ik évfordulóját. Az O. M. G. E. igazgató választmánya gróf Desewfy Aurél elnöklété alatt, a „Köztelek“ termeiben fényes ünnepélyt rendezett Kodolányinak tiszteletére, melyen az elnökön kívül számosan felkösztöntöttek és az ország minden tájáról sokan táviratilag vagy levelben üdvözölték. Ez alkalommal Mérey Lajos az O. M. G. E. Nyitrai lakó igazgató választmányi tagja, egy sikerült írásbeli verses mondókat intézett Kodolányihoz, melyet lapunk jövő számában hozunk.

A nyitrai ingyentej intézménytől vettük a következő sorokat:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Az alábbiaknak szíves közlését kérve, „a Nyitrai ingyentej“ eddigi szíves pártolásáért fogadja halás köszönetemet.

„Közönségünknek érdeklődése a nyitrai ingyentej intézmény iránt mindinkább növekedik, úgy, hogy most már abba a helyzetbe jutott az intézmény, hogy naponkint 170-nél több gyermeket láthat el jó minőségű tejjel.

Utolsó közleményünk óta következők adományok folytak be: N. N. 50 kor., N. N. 20 kor., özv. Boronkay Lászlóné Vajk 100 kor., az ingyen kenyér kiosztás Nyitra 1000 kor., Ehrenfeld Gyula Nyitra 20 kor., Silberstein Adolf Nyitra 10 kor., dr. Bobok József kanonok Nyitra 20 kor., dr. Franciscy Lajos Nyitra 20 kor., N. N. 1 kor., dr. Bienenstock Ignác Nyitra 10 kor., Nyitrai Iparbank 20 kor., Juhász Sándor Nyitra 10 kor., Juhász Zsigmond Bees 10 kor., Nyitrai hitelbank 50 kor., Terítmenyek stb. 12 kor., összesen: 1353 kor.

Az eddig már nyugtatott összegekkel együtt befolyt 5851 kor. 16 fillér.

Habár nagyon lélekemelő a nagy közönségnek az az áldozatkészsége, mely az „ingyen tej“-nek ily jelentékeny összeget juttatott, nem lehet és nem szabad ezen áldozatkészségnek szüntetelnie, nehogy az oly szép lendületet nyert intézmény, melynek jótéteményeit oly sok szegény, különben az éhség kínjainak áldozatul eső kised elvezi, további áldásos működésében megakasztassék.

Erre mind a három leány gondolta magában: Pompás! így legalább teljesen szabad leszek. És ti mit fogtok csinálni egész délelőtt? kérdé a jegyző.

Én a divatárusnőhöz megyek, válaszolta Constanzia.

Én meg egyik barátinőmhöz, szölt Lucilia.

Én meg egy jótékonyági egylet gyűlésére vagyok meghíva, mondta Giuseppina.

Miután így Duvernal ur végzett a házbellekkel, távozott s hogy a gyaloglás ne tegye lankadtá, fiakert fogadott föl. Minél inkább közeledt Erivan úrnő házához, annál nagyobb lett izgatottsága és türelmetlensége.

Odaérvén, az igazgatónő igen nyájasan fogadta őt, slátván izgatottságát, iparkodott őt bátorítani, mondván: Reménylem, uram, hogy teljesen meg lesz elégedve.

V.

Kevéssel ezután majdnem egyszerre szálltak le külön-külön fogadott kocsijukról Constanzia, Lucilia és Giuseppina ugyanazon ház előtt, ahol Erivan úrnő tartotta házasságközvetítő ügynökségét s ennek helyiségében váratlanul találkozáván, a legnagyobb meglepetés hangján szólaltak meg mindhárman egyszerre:

Te itt?!

S rá zajos hahotában törték ki, mely azonban csak szegyenkezésüket palástolni volt hivatva. Aztán egyik a másik után adta elő jövetelének célját s mindhárman megegyeztek abban az okadatolásban, hogy látván apjuk nembánomságát, a kinek kisebb gondja is nagyobb annál, hogy lányainak férjet keressen, maguk néztek hát utána, s ez uton próbáltak szerencsét.

Ugy történt a dolog, hogy Duvernal úrnak mind a három leánya olvasta az Erivan-ügynökség hirdetését s mind a három föl akarta használni a legelső kínálkozó alkalmat.

De vajjon hogyan történhetett az, hogy mind a három leány ugyanazon órára kapott meghívást?? — Ez a körülmény kissé nyugtalanította őket.

Fölmentek a lépcsőn s megnyomván a villamos esengőt, bebocsátást nyertek a kijelölt fogadó helyiségbe. A szobalány azonban, aki ajtót nyitott, rendkívül meglepődöttnek látszott.

Amint beléptek a nagy terembe, Erivan úrnő épen tanácsokkal látta el Duvernal urat és hal-kan szölt klienséhez:

Ime! itt az első, uram... csak bátorság!

A másik pillanatban Constanzia, Lucilia és Giuseppina atyjukkal szemközt találták egymást!

Az ingyen kenyér kiosztó bizottságnak elhatározását, mely az ingyentejnek 1000 koronát juttatott, örömmel üdvözljük és meglepedéssel vesszük tudomásul, hogy ugy vármegyénk törvényhatósági bizottsága, valamint városunk képviselőtestülete is, az ingyentej anyagi támogatásához hozzájárultak.

Szép eredmény várható a nyitrai keresztény nőegylet jelmezbiájának jövedelmétől is és remélhető, hogy vármegyénk pénzüzeteti évi számadásai lezárakor, a jötekonyság rovatát terhelő tetelek közé a nyitrai ingyentejnek szánt adományokat is felveszik. E tekintetben utalunk a mai kimutatásunkban szereplő Nyitrai iparbank és Nyitrai hitelbankra és hisszük, hogy ezeknek példája vármegyénk többi pénzüzeteteinél, melyek különben ez irányban külön kérésrel is felkerestettek, követőkre fog találni.

Fogadják tekintetes szerkesztő ur kiváló tisztelem nyilváníását.

Nyitra, 1904. február 23.

Dr. Thuróczy Károly.

A zabori hegyközség derek tevékeny előjárói u. m. Lőrinczy Gyula elnök, Kutvaszer István alelnök és Szécsi Ferenc hegybíró a múlt vasárnap e bizalmi állásukról lemondván, helyükbe elnökül Horvát Sándor főigazgató, Horváth József tvsz. bíró alelnökül s végre Ronchetti József hegybírónak lön megválasztva.

A Nyitrai megyei Gazdasági Egyesület f. évi március hó 4-én, pénteken d. e. 10 órakor Nyitra, saját helyiségében (Kossuth-tér 3/b.) igazgató választmányi ülést tart.

Ujra elítelt ügyvéd. Dr. Egressy Sándor, nyitrai ügyvédet, kit a nyitrai törvényszék mástelelvelel ezélt 8 hónapi börtönrre ítelt, a kir. tábla pedig a büntetést 2 évi fegyházra emelte. Vádolt felebbezésére a kuria az ítéletet megsemmisítette s új vizsgálatot rendelt el. Ennek alapján a nyitrai tvszék e héten Egressyt 6 hónapi börtönrre és 100 kor. penzbírságra ítélte.

A nyitrai telefon hálózatnak legújabb kiadott nevjegyzéke szerint összesen 89 előfizetője van. A nevjegyzékben ugyan magasabb számok is foglaltatnak, de egyes közbeeső számok hiányzanak úgy, hogy a tényleges állomások száma csak 89. — A régi jegyzékből kihagyattak dr. Bangha Sándor, Bekei Fülöp Nyitra és Bekei Fülöp Zabor. — Ezek tehát megszűntek mint előfizetők. — Uj benne Bach Ernő Zabor (91. sz.) A főispán 16. sz. telefon vezetéke a főispáni titkári irodába lön áthelyezve (Sánta Imre). Mint legjelentékenyebb újdonságot ki kell emelnünk, hogy Thuróczy Vilnos főispán (59. sz.) Ivánkára is bevezettette a telefont, mivel Nyitráról minden különízetés nélkül beszélgethetnek az előfizetők.

Sorozás Nyitrai megyében. Lapunk előző számában hozott sorozási tervezethez pótoljuk meg az akkor elmaradt jarásokat. És pedig az előző tervezet szerint sorozás lesz: Miaván

apr. 12—13. Vagujhelyen apr. 15—18. Póstyén apr. 8—9. Szeic apr. 6—9. Szokolca város márc. 26. Szokolcai jarás márc. 28—30. — Azon esetre pedig, ha az obstrukció miatt a sorozás addig nem volna megtartható a következő napokra lön kitűzve: Miava apr. 23—25. Vagujhely apr. 27—29. Póstyén apr. 18—19. Szeic apr. 18—21. Szokolca város apr. 13. Szokolcai jarás apr. 14—16. Azon erős hiszemből vagyunk, hogy e tervezetek valamelyike most már előadás nélkül mulhatatlanul betartatik.

A hivatalnokok és a néppárt. Nálunk, mióta a néppárt megalakult, a hivatalnokok körében azon közhiedelem támadt, hogy állami és megyei tisztviselő annak tagja nem lehet, és tényleg nincs is ilyen tagja Nyitrai megyében. Pedig van sok derek, keresztény erzelmu hivatalnokunk, de akik közöttük a legnagyobb politikai önállóságot tanúsították, legfőlebb odáig vittek, hogy nem szavaztak a kormánypartra. — Láttunk azonban közöttük többeket, akik akarataik ellenére „kénytelenek voltak“ kortesszolgálatokat teljesíteni a néppárt ellen, holott tudjuk, hogy meggyőződésük ellen történt. — Most a bodajki kerületben lefolyt képviselő választás megnyitójára azok szemét, akik eddig nem láttak tisztán. Ott t. i. maga a néppárti jelölt Perczel Béla kormányhivatalnok. A „Fejérmegyei napló“ egyik legújabb számában a következőket olvassuk róla: Perczel Béla a bonyhádi Perczel-familiából való. Perczel a pénzügyminiszteriumban becsületes munkájával keresi a kenyerét. Régióta tudja róla ott is, hogy elei a néppártihoz conzzák, hiszen résztvevett a néppárt országos szervezésében, a doroghi kerületben jelölt is volt s ha ezen politikai érzelmei dacára megmaradt hivatalában, bizonyára tisztességes, becsületes, lelkiismeretes jó hivatalnoknak kellett lennie, különben régióta megfosztották volna állásától. Epen néppárti érzelmei tanúsága annak, hogy csak jó tisztviselő lehet.

Nyitrai megye virilistái. Megkaptuk a nyitrai megyei legutóbb adót fizetők 1904. évre érvényes jegyzékét, s ebből a következőket közöljük: Az első virilista Ömeltósága Bende Imre püspök ur, 97,589 korona 64 fillér adósszeggel, az utolsó pedig Supala János érsekújvári lakos 670 korona 70 fillér adóval. A virilisták között van: 26 mágnás, még pedig: 2 herceg, 12 gróf és 12 báró. Pap van 32; 1 püspök, 3 prépost és 28 plébános. Föltűnő, hogy a főtisztelendő nyitrai káptalannak egyik tagja sem virilista, holott például Nyitra városánál néhányan virilisták nagyobb adósszeggel, sem hogy itt Supala János. Ügyvéd van a megyei virilisták között 30, okleveles gazdász 6, közjegyző 4, iparkamara tag 5, gyógyyszerész 2 és orvos 10. Föltűnő, hogy az orvosok között nincsen Dr. Thuróczy Károly, megyei főorvos, a kinek pedig — úgy tudjuk — legalább is annyi adóval kellene virilistának lennie, mint bátyjának Thuróczy Vilnosnak, a ki a 49-ik tétel alatt 2637 korona adósszeggel van fölvéve. [Nem kevésbé föltűnő, hogy sem gróf Palfy János, sem gróf Hunyady László fölvéve nincsenek, és hogy a névsorban még mindig gróf Károlyi Alajos szerepel, holott ez régen meghalt, s utódja gróf Károlyi Lajos. — Ellenkezik az 1886. évi XXI. treccikk 26-ik §-ának tar-

talmával és céljával azon visszaélés, hogy egyes bérlők által az uradalom s illetve haszonbérbe adó ingatlanai után fizetett adók nem a tulajdonos, hanem a bérlő javára számítottak és ez utóbbiak szerepelnek virilisták gyanánt. Ilyeneknek véljük a következőket: Lóvi Jakab, Schwitzer Simon, Singer Vilmos, Singer Zsigmond, Vinter Sándor, Schlesinger Adolf, Fuchs Béla, Scheibner Rezső, Engel Bernát, Schlesinger Lajos, Czocher Gyula, Schwitzer Miksa, Adler Márk, Schaimovics Mihály, Vagyon Moskó, Deutelbaum József; így azután nem esoda, hogy 300 virilista közül 115 a szidó! — Sokaknak lakhelye tévesen van bevezetve, pedig mindenki tudja, hogy nem ott laknak; például: Kórnfeld Zsigmond, Rakovics, Horn Dávid Szokolóc (a birtok már nem is az övé!) Staud Lajos Szeged, Hertelendy Ferenc Vágveese; Hardt Albert Tavarnok, Murányi Alfréd, Rohó, Lang Ferenc Pozsony, Klobusiczky Géza Nyitra, Tuchinszky Gyula Nagy-Kér, Rakovszky Antal Nagy-Rippény stb. — Felhívta-e az igazoló választmány Edelsheim — Gyulay Lipót, Odessalehy Géza herceg, Palfy József gróf, Rakovszky Antal urakat, akik más megyékben is virilisták, hogy a törvény 26-ik §-ához képest, melyik megyében akarják jogukat gyakorolni, mert csak az egyikben gyakorolhatják!

A Felvidéki magyar közművelődési egyesület javára Póstyénben rendezett műkedvelő előadás alkalmával felülfizettek a következők: Kórnfeld Zsigmond Budapest 10 kor., Jedinák Tivadar Drahóc 3 k., Vinter Ármin Ipolyság 4 k., Lób A. Vilma Póstyén 2 k., Sándorfy Nándor Lopassó 4 k., Kézinger Adolf Póstyén 20 k., Tagányi Alajos Vittenec 2 k., Szöld Mór Vág Szerdahely 5 k., Dr. Machovich Gyula Tardoskedi 8 k., Kohn Dezső Vittenec 18 k., Prochaszka Gusztó Vittenec 8 k., Braunsteiner J. Póstyén 1 k., Szmekal B. Bori 2 k., Vinter Lajos Póstyén 5 k., Zsuresk Ede Póstyén 2 k., Königh Cornel Drahóc 1 k., Korn Ede Szokolóc 2 k., Blum Bernát Szokolóc 50 k., Rónai Artur Póstyén 2 k., Fekete Gyula Póstyén 1 k., Strasser Ágoston Póstyén 1 k., Kohu Adolf Vittenec 8 k., Bartha József Póstyén 1 k., Schütz N. Nagyszombat 1 k., Huszár Gyula Vigvár 1 k., Mateovics Márton N.-Koszolány 1 k., Quittner Zsigmond Póstyén 1 k., Rexa Pál Szent-Kereszt 1 k., Fodor Sári Póstyén 1 k., Langné Gaigóc 1 k., Bubuics Mihály Póstyén 1 k., Praznovszky József Póstyén 2 k., Krausz Béla Nagy-Szombat 1 k., Cserevanyauszky Vidor Banka 3 k. (A következők valamennyien Póstyénből.) Pinter Lajos 3 k., Pecsuch Ferenc 1 k., Krumpach György 1 k., Östereicher Miksa 5 k., Machovich János 7 k., Krausz Ottó 4 k., dr. Klein Miksa 5 k., Uherek László 5 k., Vajda Mihály 5 k., Emanuel Geza 5 k., özvegy Krauszné 6 k., Fettman Dezső 2 k., Heiman M. 2 k., Czocher Kálmán 5 k., Gipsz H. 2 k., felülfizetés összesen 236 k. Összes bevétel 511 kor., összes kiadás 286 kor. 78 f., tiszta jövedelem 224 kor. 22 fill., mely összeget a F. M. K. E. nyitrai választmányához elszállítottam. Ugy a műkedvelő előadás, mint az estely szépen sikerült. A felülfizetőknek úgy mint az összes résztvevőknek halás köszönetet szavaz a rendezőbizottság.

Kinos csend állt be néhány pillanatra! Duvernal úr a szembesítés első hatása alatt megsemmisülve érezte magát.

Az igazgatónő nem értette meg mindjárt a jelenetet, csak sejtelve volt egy katasztrófáról. De tüstént világos lett előtte a dolog, mihelyt hallotta a kettős felkiáltást:

Oh! az apa!

Oh! a leányaim!

Irgalom!! kiáltott föl Erivan úrnő elsápadva. Asszonyom!... szölt Duvernal a legboszubb méltatlankodás hangján — ön kelepcebe csalt engem és csunya tréfát űz velem.

Esküszöm, uram, — válaszolá ez — tévedés van a dologban és nem én vagyok a hibás. Ezen hölgyek nem a valódi nevüket írták ki a levelükbe és mint ön is tudja, a találkozások más-más órára voltak kitűzve.

Constanzia, Lucilia és Giuseppina gyorsan előhúzták az ügynökségtől kapott leveleiket, de bizony mind a háromban ugyanazon óra volt kijelölve a találkozáásra.

De hogy is történhetett ez a tévedés? — kérdezte Duvernal úr elkéserevve. Ki írta azt a három levelet?

Az én titkárom — felelte Erivan úrnő. Ő

nagyon szórakozott szokott lenni, mint azt már említettem. Rögtön hivatam őt, tisztáznia kell magát.

Ernő, a titkár, kevéssel ezután megjelent a teremben és bevallotta, hogy bizony szórakozottságból követte el azt a hármnas hibát, melynek Duvernal úr ezt a mindenekfölött kellemetlen szembesítést tulajdoníthatja.

De azonnal lakolt is menthetetlen szórakozottságáért, melynek oly végtetes következményei voltak, mert úrnője szigorúan megfeddette és elbocsátotta hivatalából.

A szerencsétlen Duvernal pedig elkéserevve a történetek fölött félig eszméletlenül terült el egy pamlagon, miközben lányai körülállották és érzékeny szemrehányásokkal illették.

Oh atyus! kezdte Constanzia, tehát annyira rosszul érezted magad köztünk?!

Es Lucilia: Bizony a te korodhoz legkevésbé sem illő, hogy feleséget keress!

Es Giuseppina betetőzte: Inkább férjet kerestél volna leányaid számára!

Úgy van! úgy van! — ismételte a másik kettő.

Aközben Duvernal úr kissé magához jött és töredelmes hangon hebegte: Ne féljete, rátok is lesz gondom!

Erivan úrnő e szavakra sietett szolgálátát fölajánlani, de a szerencsétlen ex-jegyző keserű tapasztalat hangján válaszolt:

Köszönöm, asszonyom... Elég volt nekem egyszer látnom, mit érnek az olyan ügynökségek, amilyen az öné is. Majd magam fogok gondoskodni arról, hogy leányaimat férjhez adjam.

S tényleg azon időtől fogva komolyan utána nézett, hogy leányainak férjet szerezzen, de amellett nem ejtette el a saját régi szándékát sem, hogy önmaga számára is hitvestársat találjon.

Ernő azonban, az Erivan-ügynökség elbocsátott titkára, boszubból mindenfelé elbeszélte a pürul járt Duvernal esetét, úgy hogy most azon városrészen, ahol az ex-jegyző leányaival lakik, már mindenki tudja, milyen kellemetlen rendezvous-ja volt Duvernal úrnak a saját édes leányival. Egy tollforgató úri ember pedig, aki egy házban lakott Duvernal úrral, pennaja hegyére vette a történetet s vigjátékká dolgozta fel Duvernal úr esetét s lehet, hogy „Duvernal úr“nak nagyobb szerencseje lesz a színpadon, mint volt az életben.

Olaszból ford.: Ch. P.

Jubiláris magyar zarándoklat

Rómába indul Budapestről f. e. április hó 12-én. És pedig I. és II. osztály este 6:50 órakor; a III. osztály reggel 5:30 órakor a keleti pályaudvarból. A zarándoklat címe: *magyar katolikusok országos zarándoklata Rómába*. 1854. évi december hó 8-án hirdette ki IX. Pius pápa a vatikáni sz. Péter barlikának zsinati keresztképében a B. Sz. Szűznek Szeplőtlen fogantatását, s ez évben üljük ezen öröndetes eseménynek felszázados jubileumát. Valamint 50 év előtt örömben ezen öröndetes megnyilatkozás fölött sietett apraja nagyja a Sz. Szűz tisztelőinek egyházi járdalotokban és római zarándoklatokban hódolatát kifejezni a „Szeplőtlen“ Isteneanyának: ugy most is, miután a felszázad folyamán (1858-ban) ő maga a szt. Szűz Lourdban világos tanúságát adta szeplőtlen voltának, sietnek a Mária tisztelők, hogy elnyerjék a teljes búcsút, melyet Szent-ség Atyánk X. Pius hirdetett, trónfoglalásának alkalmából is a Rómába zarándoklók számára. *Leleket vezetők: Streicher József* paksi Tolnamegye, *Viszokajszky Károly* felső-szemerédi pléb. Hont-megyé *Kompánék József* nagy-sztricieai esp.-pléb. Trencsén-megyé. *Technikai rendező: a m. kir. államvasutak központi menetjegy irodája. Résztvételi díjak: I. osztályban 285 kor., II. oszt. 220 kor., III. oszt. 130 kor. teljes ellátással; III. oszt. 85 kor. ellátás nélkül. Utirány: Budapest-Fiume-Ankona-Róma; víza ugyanazon irány. Jelentkezni lehet: *Kompánék József* esperes plébános úrnál Nagy-Sztricie Trencsén-megyé március 20-ig 30 kor. előleg beküldése mellett. A hátralékos összeg ugyanazon címre befizetendő április 6-ig. A ki olasz pénzt előre akar, jelentse be előírttnál az előleg beküldése alkalmával. Ezen zarándokcsapat Rómában egyesül a *csanádiakkal*, kikkel egyetemben tisztelogni fogunk a szent Atyánál. — Nagy-Sztricie 1904. február hóban. — Minden idevágó felvilágosítással szívesen szolgál teljes tisztelettel alulírott — *Kompánék József*, sztricieai esp.-plébános „pro ecclesia et pontifice“ pápai érdemkereszt tulajdonosa.*

Mindazoknak, a kik édes atyám elhunytá fölött részvétüket tolmácsolták vagy a végső tisztesség megadásánál jelen voltak, ez uton is ugy a magam, mint pedig összes rokonság részéről a leghálásabb köszönetemet nyilvánítom. *Breska János.*

Heti műsor. Vasárnap d. u. félhelyárakkal „Cigánybáró“ este rendez helyárakkal „Bob herceg“ Kállay J.-nal a címszerében. Hétfőn bérletszűnetben „Bajusz.“ Kedden „Sötétség.“ Szerdán „Böregér.“ Csütörtökön „Heidelbergi diákelet.“ itt először. Pénteken „Hoffmann meséi“ félhelyárakkal. Szombaton „Vándorlegény“ nagy operette, itt először.

A nyitrai gazdasági egyesület elnöksége, az általa a magyar földművelésügyi kormány anyagi támogatása mellett szervezett teli tanfolyam záróvizsgáját február 20-án tartotta meg *Ürményben* előkelő birtokosokból, bérlok, gazdatisztek-, lelkészekből, tanítók- és kizgazdákól álló közel száz főre menő közönség nagy érdeklődése mellett. Megelőzőleg a növendékek házi-ipari kiállítást tekintette meg a közönség, mely úgy tárgyainak nagy száma, mint esziossága által kitűnt. A vizsgát az egyesület ügyvezető alelnöke, *Mezey Gyula*, nyitotta meg, vezette és rekesztette be. A tanfolyam 21 növendéke kivétel nélkül sikeresen, jelentékeny része kitűnően állta meg a vizsgát. A növendékek teljes biztonssággal, szabatosan adták meg feleleteiket s beigazolták, hogy a rendelkezésükre állott rövid harmadfél hónap alatt igen sok hasznos gazdasági ismerettel bővítették tudásukat, a mi nyilvánvalóan mutatja, hogy a tanfolyam jeles vezetője *Gálos Aladár* a földművelési ministerium által kirendelt szaktanár a legnagyobb odaadással és ambícióval teljesítette nehéz feladatát, a mit nagy mértékben megnehezített az, hogy növendékeinek jó felerésze mint tótajku csak törve beszélt a magyar nyelvet. Buzgalmát és szakértelmét egyaránt dícséri az általános elismert siker. A „Szózat“ elnéklése s a tanfolyam egyik növendékeinek, *Andrásko Józsefnek* a kormány és egyesület iránt kifejezett köszönő szavai után a vizsgát az egyesület alelnöke tartalmas felszólalással fejezte be. Rövidesen fejtegetvén a tanfolyamok célját, általános helyesléssel mellett konstataulta az ideai tanfolyamnak szép sikerét a kitűzött cél szempontjából, mely igazolta, hogy az egyesület törekvései nem maradtak meddők. Elismerését fejezte ki a tanfolyam vezetőjének eredményes fáradozásáért. A jelen voltak lelkes éljenzese mellett hálás köszönettel emlékezett meg *Tallán Béla* földművelésügyi miniszteréről, kinek az állam részéről nyújtott anyagi támogatása a

tanfolyam megtartását lehetővé tette. Végül dícsérettel emlékezett meg a növendékek szorgalmáról és tudásáról, és arra buzdította őket, hogy szerzett ismereteiket a teli napokon olvasgatással bővítsék, a mit már azért is könnyen megtehetnek, mert a földművelési kormány a Magyar Gazdaszövetség stb. által kiadott népszerű gazdasági művekhez a gazdasági egyesület és a szövetkezetek utján könnyen hozzájuthatnak. Végül figyelmeztette a növendékeket arra, hogy akár tiszta magyar születesűek, akár tótajkuak, mint egy hazának fiai testvérek lévén, mindenkor hű gyermekei maradjanak és soha se felejtsek el, mivel tartoznak a magyar hazának. Műveljék, munkálják és gondozzák az édes haza földjét, melyre ezer esztendőn keresztül apáinknak annyi vére, annyi könnye és verejtéke hullott, mindenkor hűséggel, hazafias érzéssel és szeretettel. Felszólalása láthatólag kedvező hatást tett ugy a növendékekre, mint a közönségre, mely a vizsga után a több százra menő házi ipari tárgyak legnagyobb részét megvásárolván, lelkes hangulatban oszlott szét. Az ünnepséget közös ebéd fejezte be az ürmenyi kath. kör nagytermében.

Zsidóbirtokosok Magyarországon.

„Zsidó földbirtokosok és bérlok Magyarországon“ című munka hagyta el a sajtót, ára 1 kor., szerzője Petrassevich Géza. az „Alkotmány“ munkatársa. A szerző nagy szorgalommal állította össze füzetet szakmunkák nyomán. Megjegyzendő azonban, hogy a birtokosok és bérlok között csak azok szerepelnek, kik 100 holdnál többet bírnak vagy bérelnék. Nyitra vármegyében kiemeljük, hogy itt tíz év előtt 87 birtokos volt (100 holdon felül) összesen 33000 holddal, míg most 122 zsidó birtokos van 82000 holddal, Trencsén megyében tíz évvel ezelőtt 85 birtokos 110,000 holddal, míg most 120 birtokos szerepel 150,000 holddal. — A bérletek pedig következő arányokban fordulnak elő: Nyitra megyében tíz év előtt (ugyancsak 100 holdon felül való bérlet) zsidó bérlok volt 120, összesen 153000 holddal, jelenleg pedig 162 bérlok 172,000 holddal; Trencsén megyében tíz év előtt 72 bérlok 46000 holddal, jelenleg pedig 76 bérlok 52000 holddal. — Minthogy a munka kellő adatok híján nem terjeszkedhetett ki a 100 holdon aluli területekre, tehát e kérdésről teljesen kimerítő tájékozás benne nem található. Pedig ez volna az érdekes és a felvidéki vármegyék csakis akkor szerepelnekkellő világitásban, hol a kisebb birtokok és bérletek jelentékeny nagyobb arányokban vannak zsidók kezében. Mindazáltal így is felette tanulságos, mert szomorú tanulságot tesz a magyar gazdaság „haladásáról.“

Egy új, magyar kertészeti kézikönyv! „Mühle tanácsadójá a kertművelésben“ az ép most megjelent legújabb magyar kertészeti kézikönyv, az eddig megjelent magyar kertészeti kézikönyveknek tán a legjobbika. Mindent, mit a kertgazdának és a kertésznek egyaránt és mindenekelőtt tudniia kellene, mindezt tartalmazza oly röviden s oly könnyen megérthetően, hogy ritkán lett még kertészeti kézikönyv ily módon írva, melyből minden laikus sokat és könnyedén tanulhat. Ezen könyv 162 oldal tartalommal 1/2 alakban s igen csinos kivitelben jelent meg; de elárulitva nem lesz, csakis Mühle Vilmos temesvári czég vevőinek minden egyes megrendeléséhez lesz ingyen mellekelve.

A ki kertjét szereti, szép virágokat és kitűnő konyhakerti terményeket akar, az tedezze magzükségletét *Mauthner Odön cs. és kir. udvari magkereskedésben Budapestben, Rottenbiller utca 33.* A cég idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek ingyen küldi. Ezen árjegyzék az általános ismert, világhírű, kitűnő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti- és virágjodonságoknak egész sorozatát is tartalmazza.

Színház.

Február 21-én, vasárnap Gécy István énekes népszínműve, a „Régi szerető“ került előadásra. A józú, a nemes magyar szív becsületességét példázó darabot telt ház nézte végig. Az előadás élénk volt, jól sikerült. Major Borsát Kállay Jolán játszotta. Pompás énekeert és játékaért sok tapsot kapott. Szarvassy Jenő (Misi) ép oly eredeti volt, mint N. Várady Margit Teca szerepében. Tóth Lajos, Balácsi, Sándor és Beczkói József szintén jók voltak.

Hétfőn félíg üres nézőtér előtt megismételtek az „Aranyvirágot“.

Kedden, Gorkij Maxime drámáját, az „Éjjeli menedékhely“ et játszottak. Alig van újabb színmű, amely oly mélyen szántó, tünceményes sikert ért volna el, mint ez a dráma, helyesebben „Jelenetek a mélységből“, a minek Gorkij mondja. Úgy szólván nincs benne cselekmény, nincs drámai egység és fejlődés. Főszemélya a szeretet apostola, a vén Luka, aki szeretetet hirdet és bőles tanácsokat ad a lebuj alakjainak. A menedékhelynek az öreg, pézszóvár Kosztilev Michail a gezdója. Fiatal felesége, Vaszilissza bűnös viszonyt folytat egy tolvajjal, Pepellel. De ez meg-unja a viszonyt és az asszony nőverére, Natasára veti a szemét. A vén Luka lelkére beszél Pepelnek s arra buzdítja, hogy menjen Szibériába és vigye magával Natasát, akinek befolyása alatt még tisztességes ember lehet belőle. Féketlen harag vesz erőt az asszonyon, dühében bántalmazza és leforrázza hugát, Pepel meg Kosztilevet támadja és öli meg. Az asszony Pepelt vádolja a gyilkossággal, ez meg az asszonyt okolja, hogy ő bízta a gyilkosság elkövetésére. Ez volna a mese, amely már a harmadik felvonásban befejezést nyer. A negyedik felvonásban a költő a tanya néhány alakját állítja oda, akiknek lelkében a zarándok tanítása mély nyomokat hagyott s a kik az élet nagy problémái felett filozofálnak. A költő az evangéliumnak és részben az újabb filozófia tanaiból új világnézetet alkot, amelyet megmegériint a szkepticizmus sorvasztó lehelete; alakjai a tolvajok, betörők, elzüllöttek nem épen járatlanok a theológiában, gondolkodnak, töpregenek a lét nagy kérdéseit felett. Hogy ezt természetesen találjuk, az a költő művészi talentumából, fényes dikciójából és hangjának természetességéből magyarázható. Dacára a sötét, megdöbbentő képnek, melyet megrajzol, melyen lebilincseli a közönséget. S ezt ragyogó stílusa után annak köszönheti, hogy alakjait emberileg oly erővel, oly elragadólag rajzolja, hogy benső mély részvétet kelt ama szerencsetlenek iránt, akiknek sziveből hiányzik minden, a mi jó, a mi szent. — Az előadás jó volt. Különösen tetszett a közönségnek és remek játékaival méltán rászolgált a tapsra ifj. Polgár Károly az elzüllött báró szerepében. Sikeresen mutatta be Tóth Lajos a vén zarándokot, Kürthy Margit Vaszilisszát, Barna Jolán Natasát és Balácsi Sándor a színeszt.

Szerdán a „Kis szökevény“ c. angol operettet adták. Nagy figyelemmel kísérte a közönség Váradi Margit, Solti Vilma és Barna Jolán művészies táncát, kik különben egyes játékaikkal is nagy tetszést arattak. A férfiszereplők közül Nagy Imre tűnt ki sikerült mokaival és Beczkói József a zárda kuktájának szerepében.

Csütörtökön Guthi Soma és Rákosi Viktor vigjátéka, a „Sasok“ került előadásra. A darab csupa ötlet, józú humor; távol áll azon újabb színpadi termékektől, amelyeknek humora a léhaságok sorából indul ki és abba ful bele. Szép sikere volt ifj. Polgár Károlynak a feltékeuy férj ábrázolásában és Balácsi Sándornak (Sas Barnabás), a ki remekül játszotta a javithatatlan nagybácsit. Sok taps jutott Nagy Imrenek is a félkegyelmű Bukics Julán szerepében. *Censor.*

Irodalom.**Acsády története.****XIII.**

(I. Lipót kora. Folytatás.) Ampringen abszolút kormányja, a gubernium. Szelepesényi primás, mint a pozsonyi vértörvényszék elnöke. XI. Ince pápa akciója hazánk javára. A Thököly-felkelés és jellemzése. Lipót visszaállítja az alkotmányt. Bécs felszabadítása 1683-ban és a felmentő háború. Acsády farsumai.)

Az 1672. évet a katonai remuralom további tisztogató munkája s a bujdosók beütése töltötte ki. A török, nehogy a vasvári bekekötés ellen tenni látszassék, nem jó szemmel nézte őket s így sem az erdélyi, sem a török magyar-részen nem lévén nyugtuk, fegyveres kézzel próbálták elfoglalni volt otthonjukat, Felső-Magyarországot. Azonban Apafy sógora, Bánffy Dénes, beárulta tervöket Spankau tábornoknak, ugy hogy mire az őszszel Teleki Mihály, Apafy embere, továbbá Petrőczy, Kende stb. vezetése alatt beütöttek, a királyi sereg már várta őket s Cob tábornok verbe fojtotta az egész kíséretet.

Egy indokkal több volt ez arra nézve, hogy, amit Bécsben amugy is terveztek, mihamarabb életbe léptessék az új kormányzatot. Ugy is történt. 1673. márc. 11-én adta ki patenset I. Lipót, melylyel az alkotmányt felfüggesztette s királyi része, a nyugati Magyarország, kormányát cseh mintára rendezte be. Kormányzóul Ampringen Gáspárt, a német lovagrend nagy mesterét nevezte ki s melleje 4 magyar és ugyanannyi né-

met tanácsost rendelt. A katonaság eltartására pedig már előbb, 1671-ben, súlyos adót vetett volt ki nemesre, jobbágyra egyaránt s a mi végig képes bosszantani a magyart, egyuttal meghonosította a nyugaton divó, de nálunk addig ismeretlen hús-, bor-, sör stb. fogyasztási adókat, amit accisának neveztek. Szóval beállott az abszolút korszak.

Majd pedig, hogy a bujdosók (kurucok) felvidéki támadását megtorolja, az új kormány székhelyen, Pozsonyban, második rendkívüli törvényeseket állított fel s annak elnökekül Szelepcsényi György primást nevezte ki, aki a gyanúsítottak megidézésével 1673. szept. 25-én kezdte meg működését.

Szomorú idők voltak biz ezek a nemzetre nagyon, mint pl. a későbbi Bach-korszak; de azért még sem szabad őket a történetírónak hamis fénybe állítania, mint Acsády teszi. Ennek igazolása céljából, mielőtt tovább folytatnánk az elbeszélést, az e cikkben tárgyalandó részletére (348—77 l.) vonatkozólag néhány általános megjegyzést kell előre bocsátanom.

Láttuk, hogy a vasvári békekötésre következő s az arany bulla záradékára támaszkodó nemzeti felkelés a hatalom ellen kifejtett politikai ellenállás számba ment, aminek a hithez semmi köze sem volt; láttuk továbbá, hogy az elnyomatás is a hatalom részéről általános jellegű volt. Acsády mégis — régi hamis felfogás ez — a történet ellenére egyszerűen felekezeti színbe burkolja az eseményeket s meghamisítja az egész korszakot. Szerinte az abszolút kormányzatnak „legfőbb feladatát az eretnekirtást tüzték ki” (351 l.), valamint Szelepcsényinek is hogy az lett volna a feladata, hogy „végsőapást mérjen a protestánsokra.” (354 l.)

Miért nem lehet ez igaz? Azért, mert a felkelés általános s nemzeti volt és nem állott csupán a protestánsokból. Hiszen maga Acsády is, megfélemlítve eme vitatott tételéről, egy helyen ezt mondja: „Az üldözés a zsidókra s a görögkeleti vallás híveire, az oroszokra vagy ruténekre is kiterjedt... az oroszország szintén a rendbontó, zavargó elemek sorába hajtott. Lelkesen támogatta a protestáns bujdosókat, kik közt egyebiránt mindig volt bőven katolikus is, mert a közös in-ég és üldözés az eddig egymás iránt ellenséges felekezeteiket egy zászló alatt kezdte egyesíteni.” (355 l.) Ha pedig így állt a dolog, miért misztifikál akkor lapokon keresztül, ha az üldözés mégis az összes vallásukra, az összes felkelőkre terjedt ki?

Egy másik fogyatkozása előadásának, hogy ámbár sokat ír össze, még sem mutatja be az állapotokat úgy, ahogy azok tényleg voltak; előadása a korhűséget nélkülözi. A katonai rémuralom kegyetlenségét kiemelni el nem mulasztja. Így Cob Farkas a Teleki-féle kuruc beütés után kegyetlenül üldözte a bujdosókat, vezéreik fejére díjt tüzött ki; fölnyélés, karóba húzás stb. mindennapi dolog volt. De azt már ellefelejt elmondani, hogy a kurucok, az a jobbára dologkerülő, zsákmányt hajhaszó, elcsábított tömeg, vagy amint Báthory Zsófia nevezte: az új törökök mit műveltek? (A hajduk, kálvinista letökre, 1672. óta állhatatosan Lipótot szolgálták. Angyal D. Thökölly I. 155 l.) Hogyan bántak a kurucok, ha módjukban állott, a labancokkal, vagyis a királpártiakkal? Ugyanakkor 21 kath. papot kivégeztek, 16 ot megsebesítettek, egyáltalán a király híveit, ha kezeikbe kerültek, válogatott kínzásokkal végezték ki, kirabolták a labancot s amit el nem vihettek, azt föleggették. Sokat említ ezekből a vitézi tetteikből Angyal (Késmárki Thökölly Imre, két kötetben 1888. pl. I. 75, 289, II. 31, 43 l.), Acsády ellenben hallgat.

Ezzel rokon egy harmadik fogyatkozása, a mi által megfosztja történetét attól az érdemtől, hogy az valóban olyan legyen, aminőnek minden igaz történetnek lennie kell, tanítónk, mesterünk: elhallgatja t. i. az akkori magyar nemzedék hibáit teljesen. Tücsök-bokrot hány össze Lipótra s embereire, de már a történetesináló másik ténnyezőre, az azon korbeli magyar nép jellemzésére, egy kritikus szava sincsen. Egész előadása azt a benyomást gyakorolja az olvasóra, hogy az a Lipót és kormánya maga a megtestesült rosszakarát volt, ellenben a magyar nép csupa mintámberekéből állott, akiket egyéb se lelkesített, mint a jog, alkotmány és a vallás tisztelete! Ez lehet protestáns hazabeszélés, de a világért sem a történeti igazság. Ugyanis nagyon is meglátszik azon a nemzedéken — vezéreit sem véve ki — hogy az ország már régen nyög a török iga alatt, hogy már régen három or között van felosztva; meglátszik rajta, hogy a sok ellenségeskedés, örökös csatázás és török erkölcs (mely szerint min-

den eladó) már nagyon elvadította erkölcsi és hazafias érzetét, azt a nemes és önzetlen érzést nagyon is leszálította, megörölte. Az a sok áruló, önző, kapzsi, csábító és elcsábított ember, aminővel teli e korszak története, vajjon mi egyebet mutat? Rendről, fegyelemtől meg már egyáltalán nincs többé szó. Vajjon lehetett-e egy oly népet, amelynek szinte vérebe ment a rebelisság, humánusan kormányozni?

Ugy eldugva, itt-ott, Acsády is sejtet valamit az akkori nemzedék erkölcsileg süllyedt állapotáról (359—60. l.); nyoma maradt maig is a betyárkodásban s a jellemezhetetlen káromkodásban. De hát olyasmint, ami egy nép szellemét jellemzi, nem dugva, nem amugy mellékesen kell felemlíteni, hanem azt az állapotok magyarázatába kell bevinni, hogy ne csak örökösön szidjuk a németet, hanem, legalább a történetből, a saját hibáinkat is tanuljuk már egyszer megismerni. Mindjárt másképp fog kinézni még ennek a korszaknak a története is!

Különb a tényeknek ez az egyoldalú megítélése nálunk egészen divatos eljárás; a protestáns felekezeti felfogás szája ize szerint való. Legújában ugyanezt látom Takáts Sándor különben tanulságos cikkében: Kísérletek a magyar haderő felosztására az 1671—1702. években. (Századok 1904. I—24 l.) Elbeszéli benne, hogy Lipót korában, hogyan szaporították nálunk a német haderőt. Ő az egészben magyarellenés törekvést lát, rá pedig adatai azt a benyomást gyakorolják, hogy mivel „a szegény végbeli vitézeink a modern hadi tudománnyal lépeket nem tartottak, mivel „nagyobb szabású háborút magyar sereggel nem folytathattunk” s különben is „a legtöbb végházban a rend és fegyelem teljesen felbomlott, hogy akkor bizony — a Buda felszabadítása és a török kiűzése idején — azt a bécsi udvart mégis csak talán inkább első sorban a katonai szempontok vezették a képzett német haderő szaporításában, hogy kiverhesse az ellenséget, mint pusztán német ellenszenv.

Ezen szükséges kitérés után vegyük fel újból az elbeszélés fonálát, menjünk vissza a tv. széket tartó Szelepcsényihez. Mig Angyal Dávid mint jó magyart mutatja be, aki „nagy ellensége volt az abszolút dominációnak, aki „nem szerette a németet, még a katolikusot sem” (Thökölly I. 50—3 l.), addig Acsády, mint a németnek vak eszközt mutatja be ríktó színben; elmondja jellemtelenné, akit a „katolikusok még jobban gyűlölték, mint a protestánsok” (339 l.); „Morvaországban ugyan egyedül az ő jószágain eltek eretneknek” (353 l.) s Pozsonyban mégis hogy a magyar protestánsok irtója, a „magyaritassá fajult protestáns üldözés” támogatója. Ugyan vajjon hát mi történt Pozsonyban? Mit tett az a Szelepcsényi? Acsády szerint 730-ra ment a beidezettek száma, de hogy megszabadult mindenki, a ki írásban elismerte, hogy bűnös a lázadásban s hogy végül csak 93-at ítéltek halálra, de ezek büntetését is a király tónlórcra változtatta, egy részök pedig — a legszájasabbak — Buccariba vagy Nápolyba gályarabságra küldetett.

Már most bántak-e valshoi külföldön kíméletesebben a rebelisekkel s maga az eredmény is nem azt mutatja-e, hogy jobb volt ezeknek Szelepcsényi kezébe kerülniök, mintha valamely katoná vezette volna az itelkezést? Különb a protestáns nagyképűsködéshez tartozik az is, hogy ezeket az elítélteket is a hit vértanúivá magasztalták fel, holott pedig egyszerűen politikai büntényeikért itéltek el. Angyal még hozzáteszi, hogy Thökölly emberei 1783-ban, a város pusztításakor, 30000 arany váltásdíjat követeltek a nagyszombatiaktól, illetőleg a káptalantól, mint hogy predikátorait is ezen összegben kellett a gályarabságból kiváltaniök. (Thökölly II. 43 l.) Tehát meg azt a váltásdíjat is a katolikusokkal fizették meg!

Az Ampringen-kormányzat különben csak 1679. őszig tartott. Időközben ugyanis nagyon változtak a külső politikai viszonyok, ami tetemes visszahattással volt Lipót további magatartására és a kurucok sorsára. A kurucok előnyére vált, hogy 1676-ban Ahmet halála után Kara Musztafa lett az új nagyvezér s hogy itthon Thökölly Imre állt az élőkire; Lipót politikáját pedig egészen más irányba terelte XI. Ince, az új pápa. (Odescalchi Benedek 1676.) Már a legközelebbi időben érezni lehet ennek a hatását. A kurucok már addig is önállóan, erdélyi vezérek nélkül szerettek volna harcolni; ez a vágyuk Thököllyvel teljesedésbe ment. Lipótnak erkőfijesít meg addig folyton akadályozta XIV. Lajos s akadályozták a lengyel bonyodalmak, hol Sobieszki János király, fának francia heregnőt öhajtván, szinten Lipótelles hangulatot táplált.

XI. Ince, akitől Acsády sem tagadja meg az elismerést (366 l.), XIV. Lajos figyelmét Konstantinápolyra, Lipótét Budára irányozván, azon volt, hogy a keresztény fejedelmeket a török ellen való közös akcióra egyesítse. Eppen emiatt azt is óhajtotta, hogy Lipót a kurucok kívánságait is lehetőleg teljesítse. Így lett XI. Ince ezen fontos korszak vezérlő szellemévé s Buonvisi Ferenc bécsi nuntius hazánk sorsának jobbra fordítójává, amint azt Fraknói kitűnő monografiájában (XI. Ince pápa és Magyarország felszabadítása a török uralom alól. 1886.) részletesen elbeszéli.

Ezen pápai akciónak következménye Ampringen fölmentése, továbbá a 1680-iki értekezlet, melyet Lipót hívott össze az alkotmány visszaállításának s az összehívandó országgyűlés megbeszélésének céljából (Fraknói 34 l. — Bubic-Merényi: Eszterházy Pál hg 201 l.); következménye volt Lipót és Sobieszki szövetsége és az 1781-iki soproni országgyűlés.

Buonvisi ezen békeltető akciójával párhuzamosan haladt a Thökölly-felkelés, melyet azonban a vezér személyes nagyravágása miatt semmi, még a soproni országgyűlés sem volt képes orvosolni s így maradt Thökölly azután, nem mint Acsády mondja (371 l.) a „Lipót és miniszterei akarata ellenére” bekövetkezett, hanem eleve előkészített hazamentés pillanatában is az, aminek maradni akart: árkon tul gypmester.

Az egykori késmárki lócsiszár unokája, anyja révén Bethlen Gábor rokona, utánozni akarta Bethlent, annak képességei nélkül. Bethlen akciója kifejezetten protestáns volt, Thökölly, a lutheránus, a politikai mozgalomból kifejezett kuruc támadást terelte prot. irányba. Önző volt, mint Bethlen, a tömegeket a maga céljaira használta fel, csak hogy míg amaz prot. királyságot akart alapítani Magyarországon, Thökölly Erdély nélkül külön fejedelemséggé akarta alakítani a Felvidéket, tehát a felosztást még szaporítani. Bethlen egyképen ámtotta barátait és ellenfeleit, Thökölly is ezt tette, csak más formában. Apafy zászlaja alatt kezdte, aztán sokféle furfanggal, afféle katonai esinyvel, önálló vezéréseget küzdött ki magának, megfélemlítve az erdélyiekét. (Angyal I. 145, 216. II. 69 l.) Ámtította Lipótot is s soha sem zárta el maga elől a Bécs felé vezető utat: így kapta a nálánál 14 évvel idősebb öv Rákóczy Ferencné, Zrinyi Ilonát is feleségül. Azt hirdette, hogy vallásszabadságot harcol s a hová csak lábát betette, a legszarnokibb prot. uralmat honosította meg, sarcolta, szorította a katolikusokat. (Angyal I. 289. II. 31, 43 l.) Szergette az országgyűlés összehívását, a sérelmek orvoslását; de mikor a soproni országgyűlés összejött, köveket sem küldött oda. (Angyal I. 235. — Bubic-Merényi 263 l.) mivel a kibékülés nem illett be nagyravágó terveibe.

Pedig ez az országgyűlés a körülményekhez képest sokat javított a helyzeten: visszaállította az alkotmányt, nádorrá Eszterházy Pál, Thökölly sógora lett s a vallási serelmek ügyében is, a szabad vallás gyakorlata a protestánsoknak az u. n. articularis helyeket jelölővén ki, Acsády szerint is „az eddigi rendszerhez képest mindenestre javította a protestánsok helyzetét” (368 l.) Sokan a prot. urak közül a király hűségére is tértek, de Thökölly, az állhatatlan és elkapott fiatal ember, amint akkor nevezték, haladt tovább a maga útján.

De talán legjellemzőbb mégis a törökkel szemben tanúsított magatartása. Török pénznek és fegyvernek köszönhetette egész emelkedését, eget-földet ígért neki, csak támogassa. A török meg is tette. Végre egy szebb jövő reményében meg arra is felbízta a törököt, csak jöjjön be s az egész ország meghódol neki, amint tényleg Lipót hűségén már alig 12 vármegye volt. Kara Musztafa végre 1683-ban bejött az országba s amit egykor Szulejman I. Ferdinánd alatt véghez nem vihettek, egyenesen Bécs elfoglalását vette tervbe. Thökölly egész Eszékig ment elebe s felkíserte Pozsonyig. Itt a vezér meghagyta neki, hogy Bécs felé siessen, ő azonban el sem indult Bécs felé, hanem ott hagyta a törököt és sietett a Felvidékre. „Thökölly — írja Angyal D. II. 55 l. — fel akarta használni a törököt a saját céljaira, de sohasem gondolt arra, hogy feláldozza magát érte,” amit Acsády nagy bölesen elhallgat. (376 l.)

Buonvisi sok évi akciója ekkor végre meghozta gyümölcsét. Az egyesült keresztény sereg Lotharingiai Károly és Sobieszki lengyel király vezetésével a szept. 12-én megsemmisítő csapást mért a Bécsét ostromló törökre. Az megfutott s a nyomában járó királyiak októberben meg Párkányt és Esztergomot bevették. Ezzel megindult a nagy felszabadító háború.

ARTMANN EDE
ZENE-INTÉZETÉBEN
Nyitrán, Ápolda-utca 12. sz. a.
a f. évi március hó 1-én új tanfolyam veszi kezdetét, melyre beiratások naponként történnek.
Ezen már 1877. óta fenálló zeneintézet kimerítő gyakorlatok által alapos oktatást nyújt a zongorában, vonószerkeken és énekekben.
Az oktatás nemek szerint külön választott osztályokban történik.
Tanítási díj: Zongoráért 7 kor., vonószerért 5 kor., és énekért 2 kor. havonként.
A tanórák úgy vannak beosztva, hogy a többi helybeli tanintézetek tanítási óráival nem ütköznek össze.
A zongora-tanítás kívánatra francia nyelven is adható.
Magán-órák is adatnak az intézetben, vagy saját lakáson.
(Beiratkozni lehet az év folyamán is bármely időben.)
Uj zongorák, vonószerke és húrok eladásra, bérletbe vagy cserébe mindig raktáron vannak.
Részletes programot kívánatra ingyen küldetük.
Tisztelettel
Artmann Ede
intézettulajdonos.

LEGJOBB PADLÓ-LAKK
WEYRAUCH CHR. ÉS TÁRSA
szagtalan és gyorsan száradó
tükörfényes
PADLÓ-FÉNYMÁZA
Tartósságával minden más gyártmányt jóval felülmul. Ugyan e gyár
BOROSTYÁN PADLÓ-LAKKJA,
mely minden színben, a legolcsóbb áron
kapható 1-10
CSERNYÁK ISTVÁN FIA
fűszer, csemege, festék, ásványvíz és borkereskedőnél
NYITRÁN.
Vidéki megrendelések ingyen csomagolással pontosan és gyorsan teljesítenek.

Jó családból való fiatal ember gazdaságnál állást keres. Bizonyítványai jók, három nyelvet beszél. — Címe a kiadóhivatalban.

SZOLID LEÁNY,

ki egy háznál 10 évig volt alkalmazva, a kereskedelmi könyvelésben, levelezésben és a háztartásban is jártas, alkalmazást keres. — Cím a kiadóhivatalban.

Hirdetmények

„Nyitramegyei Szemle” részére jutányos áron felvétetnek a kiadóban, Nyitrán, Papnevelde-utca 9. szám.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

SZUPERFOSZFÁTOT,
Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kén-savas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kén-savas káli tartalommal,

Kovasavas kálit

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

Rézgálicot (98-99%)

elismeret kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA” mütrágya, kén-sav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.